

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

СИНЕРГІЯ НАУКИ І БІЗНЕСУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

24-26
КВІТНЯ
2024

ТОМ
3

- ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
- ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
- ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА"
- АСОЦІАЦІЯ АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ
- UNIWERSYTET MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ, LUBLIN, POLAND
- BIALYSTOK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, BIALYSTOK, POLAND
- JAGIELLONIAN UNIVERSITY, KRAKOW, POLAND
- HAMBURG UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, HAMBURG, GERMANY
- ХЕРСОНСЬКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА
- ГО "ПРОГРЕСИЛЬНИ"

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНЬСКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ХЕРСОНЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХЕРСОНЬСКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
АСОЦІАЦІЯ АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ
UNIWEYSYTET MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ, LUBLIN, POLAND
BIALYSTOK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, BIALYSTOK, POLAND
JAGIELLONIAN UNIVERSITY, KRAKOW, POLAND
HAMBURG UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, HAMBURG, GERMANY
ХЕРСОНЬСКА ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА ПАЛАТА
ГО «ПРОГРЕСИЛЬНІ»

СИНЕРГІЯ НАУКИ І БІЗНЕСУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
24–26 квітня 2024 року

У трьох томах

ТОМ 3

Одеса • 2024 • Олді+

Редакційна колегія:

- ЧЕПЕЛЮК Олена Валеріївна – ректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор;
- БЕНЬ Андрій Павлович – проректор з науково-педагогічної роботи Херсонської державної морської академії, кандидат технічних наук, професор;
- БЕРЕГОВА Галина Дмитрівна – професор кафедри загальноосвітніх гуманітарних та природничих дисциплін Херсонського національного технічного університету, доктор філософських наук, професор;
- БІЛИК Анна Анатоліївна – доцент кафедри дизайну Херсонського національного технічного університету, кандидат мистецтвознавства, доцент;
- ГРИГОРОВА Анжела Анатоліївна – завідувач кафедри комп'ютерних систем та мереж Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- ДМИТРИЄВ Дмитро Олексійович – в.о. завідувач кафедри автоматизації, робототехніки і мехатроніки Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, доцент;
- ЄВТУШЕНКО Валентина Вікторівна – завідувач кафедри товарознавства, стандартизації та сертифікації Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- ЗАХАРЧЕНКО Раїса Миколаївна – доцент кафедри програмних засобів і технологій Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- ЛАВРЕНКО Сергій Олегович – проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;
- ЛУБ'ЯНИЙ Павло Вікторович – завідувач кафедри транспортних систем і технічного сервісу Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- НАБОКА Руслан Миколайович – завідувач кафедри менеджменту, маркетингу і туризму Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
- ПОНОМАРЕНКО Лариса Валентинівна – в.о. завідувача відділу з навчально-наукової роботи і міжнародної діяльності Херсонського національного технічного університету;
- РУДАКОВА Ганна Володимирівна – професор кафедри автоматизації, робототехніки і мехатроніки Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор;
- САЛСБА Людмила Володимирівна – завідувач кафедри хімічних технологій, експертизи та безпеки харчової продукції Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;
- СІДЕЛЬНИКОВА Лариса Петрівна – завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор;
- ТИМЧЕНКО Надія Миколаївна – вчений секретар Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент;
- ФІЛІППОВА Вікторія Дмитрівна – в.о. завідувача кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор;
- ШАНДОВА Наталія Вікторівна – в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та економічної безпеки Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор.

Автори опублікованих тез несуть повну відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел та посилання на них та за всі інші відомості.

Синергія науки і бізнесу у повоєнному відновленні регіонів України : матеріали
С38 II Міжнародної науково-практичної конференції (ХНТУ, 24–26 квітня 2024 року)
у 3-х т. ; Т. 3 / за ред. О. В. Чепелюк. – Одеса : Олді+, 2024. – 372 с.

Synergy of science and business in the post-war restoration of Ukrainian Regions :
proceedings of the II International scientific-practical conference (KNTU, 24–26 april
2024) in 3 vols. ; Vol. 3 / edited by O. V. Chepelyuk. – Odessa : Oldi+, 2024. – 372 p.

ISBN 978-966-289-908-5

ISBN 978-966-289-911-5 (Т. 3)

У збірнику представлено матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «СИНЕРГІЯ НАУКИ І БІЗНЕСУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ», том 3, яка проходила 24–26 квітня 2024 року на базі Херсонського національного технічного університету.

УДК 001.83+332.1(477)

ISBN 978-966-289-908-5

ISBN 978-966-289-911-5 (Т. 3)

© Херсонський національний технічний університет, 2024

З М І С Т

СЕКЦІЯ № 10. Аграрний сектор економіки України – виклики та перспективи розвитку

<i>Гончарова Олена Вікторівна</i> АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО: ВЕКТОРИ ВІДНОВЛЕННЯ РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	12
<i>Ладичук Дмитро Олександрович, Ладичук Валентин Дмитрович</i> СПОСІБ ЗРОШЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ПОВОЄННИХ МАЛИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	16
<i>Школьний Олександр Олексійович</i> АГРАРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	20
<i>Бойко Тетяна Олексіївна</i> ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ У ПОВОЄННОМУ ПЕРІОДІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПОНЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УРБОЛАНДШАФТІВ	23
<i>Динник Ірина Петрівна</i> МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	26
<i>Головко Аліна Андріївна</i> АКВАКУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ	30
<i>Ведмеденко Олена Володимирівна, Воїнова Олександра Вікторівна</i> РОЛЬ СЛУЖБОВИХ СОБАК В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНИ	32
<i>Алмашова Вікторія Сергіївна</i> ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ІКТ ТЕХНОЛОГІЙ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	37
<i>Баруліна Ірина Юріївна</i> ЕФЕКТИВНІ БІЗНЕС-МОДЕЛІ МІСЬКОГО ФЕРМЕРСТВА: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД УКРАЇНИ	40
<i>Третяк Наталія Антонівна, Бирків Галина Михайлівна</i> ОЦІНКА ЗБИТКІВ ЗАВДАНИХ ЗЕМЛІ, ҐРУНТАМ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ВІД ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	44
<i>Корбич Наталія Миколаївна</i> БДЖІЛЬНИЦТВО – ВИКЛИКИ ОСТАННІХ РОКІВ	48

<i>Урсал Вячеслав Валентинович, Ходос Тетяна Анатоліївна</i> ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГІРЧИЦІ СИЗОЇ НА НАСІННЯ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	50
<i>Арнаутова Олена Юріївна</i> ВІДНОВЛЕННЯ СТАНУ ҐРУНТІВ ПІСЛЯ ВІЙНИ	54
<i>Казьмір Любомир Павлович</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АГРОБІЗНЕСІ	57
<i>Калініченко Олександр Олександрович, Лупан Катерина Олександрівна, Резнік Дмитро Ігоревич, Юнгін Ольга Сергіївна</i> ВИЗНАЧЕННЯ РІСТ-СТИМУЛЮВАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАКТЕРІЙ, АСОЦІЙОВАНИХ З СУДИННИМИ РОСЛИНАМИ	61
<i>Кононенко Леся Віталіївна, Савченко Віра Меєрівна</i> АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	63
<i>Аверчев Олександр Володимирович, Нікітенко Марія Петрівна</i> КЛЮЧОВІ ЕЛЕМЕНТИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	66
<i>Ковшакова Тетяна, Аверчев Олександр Володимирович</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ БІОЛОГІЗАЦІЇ ПРИ ВИРОЩУВАННІ ГОРОХУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН КЛІМАТУ	70
<i>Бовкун Дмитро, Шепель Андрій Васильович</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ГЕРБИЦІДНОГО ЗАХИСТУ СОНЯШНИКУ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИТРАТИ РОБОЧОГО РОЗЧИНУ ТА ОБРАНИХ РОЗПИЛЮВАЧІВ	74
<i>Болтянський Борис Володимирович, Болтянська Лариса Олексіївна</i> РОЗРОБКА МОДЕЛІ РОЗВИТКУ МАЛИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ З РОЗВЕДЕННЯ ПЕРЕПЕЛІВ	76
<i>Каюда Андрій, Шепель Андрій Васильович</i> ВИКОРИСТАННЯ ПОКРИВНИХ КУЛЬТУР ПРИ ВИРОЩУВАННІ СОНЯШНИКА ПО ТЕХНОЛОГІЇ NOY-TILL	81
<i>Литвиненко Олександр, Шепель Андрій Васильович</i> ПЕРЕВАГИ ВИРОЩУВАННЯ ГОРОХУ ЗИМУЮЧОГО НА ПІВДНІ УКРАЇНИ	84
<i>Шевченко Олександр, Лавренко Сергій Олегович</i> ВИКЛИКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ ЯК ЗАПОРУКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	87
<i>Аверчева Наталія Олександрівна</i> НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ СТІЙКОСТІ МАЛИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ І ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	90

<i>Любенко Оксана іванівна</i> РОЗШИРЕННЯ ТОВАРНОГО АСОРТИМЕНТУ ЯЄЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИЛОВОСТІ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	94
<i>Шепель Андрій Васильович</i> ВИРОЩУВАННЯ ТОМАТІВ ПОСІВНИХ БЕЗ ЗРОШЕННЯ – ЯК ВІДПОВІДЬ НА ЗНИЩЕННЯ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА	98
СЕКЦІЯ № 11. Інноваційні технології в легкій, харчовій, хімічній та парфумерно-косметичній промисловості для здійснення модернізації промислового комплексу	
<i>Баїта Алла Олексіївна, Бажай-Жежерун Світлана Андріївна</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНОЇ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ В ТЕХНОЛОГІЇ ПАШТЕТУ ОЗДОРОВЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	101
<i>Михалевич Артур Петрович, Бандура Уляна Геннадіївна</i> ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ПАКУВАННЯ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ МОРОЗИВА СИРОВАТКОВОГО	104
<i>Демчук Іванна Михайлівна, Демчук Богдан Дмитрович, Прехрест Андрій Леонідович</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БАКТЕРИЦИДНОЇ ОБРОБКИ ТЕХНІЧНИХ ВОД З ВИКОРИСТАННЯМ КАВІТАЦІЙНИХ АПАРАТІВ	108
<i>Рагулін Сергій Володимирович</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРОСУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	110
<i>Рацук Марія Євгенівна, Юрова Тетяна Анатоліївна, Красний Дмитро Миколайович</i> ЗАСТОСУВАННЯ РОСЛИННИХ КЛІТКОВИН У ВИРОБНИЦТВІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ	113
<i>Мережко Ніна Василівна, Михайлова Галина Миколаївна, Гілевич Юлія Володимирівна</i> ЄВРОПЕЙСЬКІ ВИМОГИ ДО ЯКОСТІ ДИТЯЧОГО ОДЯГУ ДЛЯ СНУ	116
<i>Юрова Тетяна Анатоліївна, Рацук Марія Євгенівна, Захарчук Людмила Русланівна</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	120
<i>Коб'яков Сергій Михайлович</i> ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВЛАСТИВОСТІ СУЧАСНИХ ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ	123

цукровими сиропами. Це дуже вплинуло на ринок Європи, на довіру до цього продукту і зараз європейські комісії введуть розслідування щодо походження цих несправжніх зразків меду.

Віце-президент Спілки пасічників України Денис Солдатов проінформував, що: - "сьогодні є грантові програми. Деякі з них знаходяться у стадії розробки, деякі вже функціонують. Дуже багато пасічників потребують такої допомоги, оскільки в них впав збут меду, вони отримують менше грошей. Зараз немає державних дотацій, а завдяки грантовим програмам буде можливість відновити пасіку, встановити якість обладнання. Але ці програми насамперед спрямовані на тих, хто постраждав від війни" [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Через воєнні дії втрати по бджолосім'ям можуть становити до 30%. URL: <http://surl.li/feyg9n>
2. Пасічники дуже багато втратили": як війна вплинула на бджільництво в Україні. URL: <http://surl.li/snixj>
3. Лукаш, О., Давиденко, А., Пирожков, Є., (2022). (2022). Екологічні фактори та наслідки впливу військових дій на бджільництво у поліській частині Чернігівської області. ВНТ: Biota. Human. Technology, 2022, № 3. С. 60–72.

УДК: 633.844:631.543.2

Урсал Вячеслав Валентинович

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри ботаніки та захисту рослин*

Ходос Тетяна Анатоліївна

*асистент кафедри ботаніки та захисту рослин,
Херсонський державний аграрно-економічний університет*

ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ГІРЧИЦІ СИЗОЇ НА НАСІННЯ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Актуальність. Реалії сьогодення спонукають сільськогосподарських виробників шукати рішення проблеми збитковості ведення виробництва при вирощуванні донедавна стратегічних та популярних культур, домінуючих у структурі посівних площ господарств Півдня України. Обвал закупівельних цін на зернові культури, недоцільність подальшого збільшення посівних площ під

основною олійною культурою України – соняшником може стати вагомим поштовхом для широкого впровадження у виробництво прибуткових, альтернативних соняшнику засухостійких олійних культур, однією з яких є гірчиця сизої. На нашу думку ця культура здатна забезпечити стабільний прибуток та відновити оптимальне співвідношення культур у домінуючих на сьогодні сівозмінах з короткою ротацією. Проведені дослідження допоможуть не тільки розв'язати згадану вище проблему а і знайти шляхи для реалізації додаткових переваг, які реально отримати від виробництва продукції гірчиці сизої органічного статусу.

Питання біологізації технологій вирощування с.-г. культур на сьогодні набуває неабиякої актуальності з огляду, по-перше, на незадовільний стан більшості агроландшафтів, спричинений нераціональним застосуванням мінеральних добрив та синтетичних ЗЗР, по-друге, цей тренд спричинений суттєвою економією виробничих засобів, котрі в структурі виробничих витрат високоінтенсивних технологій формують до 50-65% собівартості. [1, с. 4; 2, с. 22; 3, с. 121]. Аналіз літературних джерел дає можливість стверджувати про вкрай недостатній рівень дослідженості даної проблеми саме для культури гірчиці сизої, технологія вирощування якої у більшості господарств залишається відверто архаїчною [4, с. 15; 5, с. 88; 3, с. 6].

Мета і результати досліджень. Метою наукових досліджень було проведення економічного оцінювання ефективності інтенсивної зональної, біологізованої (відмова від мінеральних добрив і заміна їх на органічні препарати) та органічної (заміна мінеральних добрив і синтетичних ЗЗР на органічні препарати) технології вирощування гірчиці сизої відповідно до сучасних трендів.

Дослідженнями встановлено, що традиційна інтенсивна зональна технологія вирощування гірчиці сарептської, котра була обрана в якості контрольного варіанту в досліді, забезпечила отримання товарної продукції із собівартістю 21600 грн./т, що з урахуванням врожайності товарної продукції сформуло загальні виробничі витрати 27000 грн./га; за вартості товарної продукції 50000 грн./га, умовний чистий прибуток склав 23000 грн./га, а підсумковий показник рівня рентабельності виробництва – на рівні 85,2%.

Відмова в технології вирощування культури від застосування мінеральних туків і їх заміна на органічні багатофункціональні добрива (біологізована технологія) характеризувалася істотним покращенням всіх показників економічної ефективності, а саме: собівартість продукції зменшилася до позначки 20920 грн./т, загальні виробничі витрати з причини істотного зростання показника врожайності товарного насіння зросли до рівня 32635 грн./га, як і

вартість товарної продукції – до 62400 грн./га, умовний чистий прибуток склав 29765 грн./га, а рентабельність виробництва зросла до 91,2%. Даний факт пояснюється відносно невисокою ринковою вартістю сучасних органічних добрив та рістрегулюючих препаратів вітчизняного виробництва, представлених на ринку, порівняно із еквівалентними нормами мінеральних туків, та їх істотним позитивним впливом на формування показника насіннєвої продуктивності гірчиці у порівнянні із контрольним варіантом (табл. 1).

Таблиця 1.

Показники економічної ефективності вирощування гірчиці сизої за різних технологій вирощування (середнє за 2021-2023 рр.)

Технологія вирощування	Урожайність, т/га	Собівартість 1 т, грн.	Загальні виробничі витрати, грн./га	Вартість товарної продукції, грн./га*	Умовний чистий прибуток, грн./га	Рентабельність, %
Традиційна (інтенсивна)	1,25	21600	27000	50000	23000	85,2
Біологізована	1,56	20920	32635	62400	29765	91,2
Органічна	1,56	19260	30046	62400/ 69607*	32352/ 39561*	107,7/ 131,7*

* з урахуванням додаткової вартості продукції, що має органічний статус станом на 01 лютого 2024 року

Максимальних значень показники економічної ефективності вирощування насіння гірчиці сизої набули за вирощування культури на фоні органічної технології вирощування. Застосування виключно органічних добрив, мультифункціональних препаратів та природних засобів захисту рослин від шкочинних організмів, а також проведення контролю бур'янів за допомогою механічних заходів, дозволило істотним чином знизити собівартість одиниці товарної продукції до середнього значення 19260 грн./т, загальні виробничі витрати на одиницю площі посіву склали 30046 грн./га, вартість

товарної продукції становила 62400 грн./га, умовний чистий прибуток зріс до 32352 грн./га, а рентабельність виробництва сягнула 107,7%.

Вже навіть за таких умов органічна технологія виглядає не просто конкурентоспроможною порівняно із традиційною інтенсивною зональною технологією вирощування гірчиці сизої, дозволяючи додатково отримувати 22 копійки на кожну вкладену у процес виробництва гривню, проте нами була розглянута додаткова теоретична можливість збільшення економічної ефективності вирощування культури – "органічний коефіцієнт", або додаткова ринкова вартість лоту товарного насіння гірчиці в разі, якщо його виробник буде сертифікований за відповідними європейськими стандартами (наприклад, такими як ЕС №834/2007 та ЕС №889/2008), або ж національним органічним стандартом, і матиме статус виробника органічної рослинницької продукції.

Аналітика сучасного ринку органічної рослинницької продукції і сировини, в першу чергу в межах Євросоюзу, дозволяє зробити висновок, що середньоринкова вартість товарного насіння гірчиці сарептської з органічним статусом лоту, підтвердженим сертифікатом відповідності, що виданий вітчизняним або акредитованим в Україні європейським сертифікаційним органом, щонайменше на 12-15% перевищує вартість продукції конвенціонального походження [6, с.48]. Відтак, нами були обчислені основні економічні показники вирощування гірчиці за органічною технологією в разі, якщо б господарство було сертифіковано як суб'єкт органічного с.-г. виробництва. Наведені дані дозволяють зробити висновок, що сертифікація процесу органічного виробництва товарного насіння гірчиці сизої дозволяє переорієнтувати його економіку на якісно новий рівень, адже за таким сценарієм підсумковий показник економічної ефективності – рівень рентабельності агровиробництва ще істотніше перевищує аналогічний показник за варіантом традиційної інтенсивної технології вирощування культури (131,7% проти 85,2%). Враховуючи мінімальний середньоринковий коефіцієнт доплати за органічний статус (12%), показники вартості товарної продукції та умовного чистого прибутку з одиниці посівної площі органічного посіву (69607 грн. та 39561 грн. відповідно) ставлять гірчицю сарептську в один ряд з найбільш рентабельними польовими с.-г. культурами.

Висновки. Елементи біологізації технології вирощування гірчиці сарептської зумовлювали істотне покращення базисних показників економічної ефективності: собівартості одиниці продукції, загальних виробничих витрат, виручки, умовно чистого прибутку та підсумкового показника – рівня рентабельності виробництва. Аналіз останнього показника дає можливість стверджувати, що найвищу

економічну привабливість, мав варіант органічної технології вирощування, за якої показник за роки проведення досліджень склав 107,7%, та варіант біологізованої технології – 91,2% відповідно, що є на 22,5 та 6,0% вищим за рівень рентабельності інтенсивної технології вирощування культури (85,2%). За умови органічної сертифікації цей показник, зважаючи на мінімум 12% органічний бонус, реально збільшити до 131,7%, що є істотним резервом покращення економічного стану господарства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біологізація землеробства в Україні: реалії та перспективи / за ред. В. В. Іванишина та І. А. Шувара. Івано-Франківськ, 2016. 284 с.
2. Мельник А. В., Жердецька С. В. Стан та перспективи вирощування гірчиці в світі та на Україні. *Вісник Сумського НАУ. Сер. Агронія і біологія*. 2015. Вип. 3 (29). С. 166–169.
3. Наукові основи виробництва органічної продукції в Україні: монографія / за ред. Я. М. Гадзало, В. Ф. Камінського. К.: Аграрна наука, 2016. 592 с.
4. Сівак А.Н., Костюкевич Т.К. Перспективи виробництва гірчиці в Україні. *Рубіновські читання: матеріали III Всеукраїнської наук.-практ. конф.*, 14 травня 2021 р., м. Умань С.18.
5. Жуйков О.Г. Агроекономічна ефективність вирощування гірчиці сарептської на зрошуваних землях півдня України. *Наука і освіта – 2002: матеріали V Міжнародн. наук.-практ. конф.* м. Дніпропетровськ, 2002. Т. 10. С. 47.
6. Наукові основи виробництва органічної продукції в Україні: монографія / за ред. Я. М. Гадзало, В. Ф. Камінського. К.: Аграрна наука, 2016. 592 с.

УДК—631

Арнаутова Олена Юрївна
асистент,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ВІДНОВЛЕННЯ СТАНУ ҐРУНТІВ ПІСЛЯ ВІЙНИ

Якщо занурюватись в тему ерозійних процесів, процесів деградації ґрунту, то можна виокремити основні види ерозій ґрунтів, таких як: водна ерозія, вітрова ерозія, яружна ерозія і антропогенний вплив. Більш детально хотілося б зупинитись саме на останньому [1].